

Rolnummers 2089 en 2168
Arrest nr. 59/2002 van 28 maart 2002

ARREST

In zake : de prejudiciële vragen betreffende artikel 23 van de wet van 26 december 1956 op de postdienst, zoals het van kracht was vóór 18 augustus 1999, gesteld door de Rechtbank van Koophandel te Hoei en de vrederechter van het eerste kanton Luik.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en A. Arts, en de rechters R. Henneuse, M. Bossuyt, L. Lavrysen, A. Alen en J.-P. Moerman, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vragen*

a. Bij vonnis van 15 november 2000 in zake de b.v.b.a. I.P.C. Europe tegen De Post, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 8 december 2000, heeft de Rechtbank van Koophandel te Hoei de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Houden de bepalingen van de wet van 26 december 1956, waaronder inzonderheid artikel 23, in de versie zoals die van kracht was vóór 18 augustus 1999, datum van inwerkingtreding van artikel 25 van het koninklijk besluit van 9 juni 1999, waarbij een stelsel van beperking van aansprakelijkheid ten gunste van De Post wordt ingevoerd, zoals geïnterpreteerd door het Hof van Cassatie in zijn arrest van 12 december 1996, een tweevoudige schending in van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet doordat zij een stelsel van schadeloosstelling regelen waarbij een verschil wordt gemaakt, enerzijds, tussen de particulieren die een beroep doen op de dienst Taxipost van De Post en de particulieren die een beroep doen op de privé-ondernemingen die een soortgelijke dienst aanbieden en, anderzijds, tussen De Post en de voornoemde privé-ondernemingen, aangezien de clausules van beperking van aansprakelijkheid die de privé-ondernemingen in hun algemene voorwaarden opnemen door de rechtscolleges zouden moeten worden geweerd om reden dat zij een voor het betrokken type van overeenkomst essentiële verbintenis schrappen, terwijl De Post een beperking van aansprakelijkheid van wetgevende aard geniet ? »

Die zaak is ingeschreven onder nummer 2089 van de rol van het Hof.

b. Bij vonnis van 20 april 2001 in zake E. Krits tegen De Post, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 27 april 2001, heeft de vrederechter van het eerste kanton Luik de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt het vroegere artikel 23 van de wet van 26 december 1956, dat De Post ontslaat van elke aansprakelijkheid behoudens in de gevallen waarin de artikelen 16 tot 22 van dezelfde wet voorzien, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet doordat het een verschil in behandeling instelt tussen de verweerster en de particuliere ondernemingen die diensten verstrekken die met die van De Post vergelijkbaar zijn en die zich niet van elke aansprakelijkheid kunnen ontslaan, rekening houdend met artikel 32 van de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken ? »

Die zaak is ingeschreven onder nummer 2168 van de rol van het Hof.

II. De feiten en de rechtspleging in de bodemgeschillen

De eisende partijen voor elk van de verwijzende rechters dagvaarden De Post tot schadevergoeding, vanwege de schade die zij hebben ondergaan als gevolg van, respectievelijk, het verlies van een collo (zaak nr. 2089) of de diefstal van een cheque (zaak nr. 2168) die aan De Post waren toevertrouwd. Aangezien De Post in beide zaken de bij artikel 23 van de wet van 26 december 1956 voorgeschreven vrijstelling van aansprakelijkheid aanvoerde, werden de voormelde prejudiciële vragen aan het Hof gesteld.

III. De rechtspleging voor het Hof

a) In de zaak nr. 2089

Bij beschikking van 8 december 2000 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 26 januari 2001 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 10 februari 2001.

Bij beschikkingen van 6 februari, 20 maart en 22 mei 2001 heeft het Hof de zetel aangevuld respectievelijk met de rechters L. Lavrysen, A. Alen en J.-P. Moerman.

Memories zijn ingediend door :

- de b.v.b.a. I.P.C. Europe, waarvan de maatschappelijke zetel is gevestigd te 4470 Saint-Georges-sur-Meuse, rue Joseph Wauters 20, bij op 28 februari 2001 ter post aangetekende brief;

- De Post, waarvan de kantoren zijn gevestigd te 1000 Brussel, Muntcentrum, bij op 6 maart 2001 ter post aangetekende brief;

- de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel bij op 12 maart 2001 ter post aangetekende brief.

Van die memories is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 27 maart 2001 ter post aangetekende brieven.

De Ministerraad heeft een memorie van antwoord ingediend, bij op 23 april 2001 ter post aangetekende brief.

b) In de zaak nr. 2168

Bij beschikking van 27 april 2001 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 1 juni 2001 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 16 juni 2001.

Memories zijn ingediend door :

- De Post, bij op 13 juli 2001 ter post aangetekende brief;
- de Ministerraad, bij op 13 juli 2001 ter post aangetekende brief.

Van die memories is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 13 augustus 2001 ter post aangetekende brieven.

c) *In de twee zaken*

Bij beschikking van 15 mei 2001 heeft het Hof de zaken samengevoegd.

Bij beschikkingen van 29 mei 2001 en 29 november 2001 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot respectievelijk 8 december 2001 en 8 juni 2002.

Bij beschikking van 23 januari 2002 heeft het Hof de zaken in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 13 februari 2002.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 24 januari 2002 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 13 februari 2002 :

- zijn verschenen :
 - . Mr. P. Demoulin *loco* Mr. P. Ramquet, advocaten bij de balie te Luik, voor de b.v.b.a. I.P.C. Europe;
 - . Mr. Y. Bernard *loco* Mr. A. Housiaux, advocaten bij de balie te Hoei, Mr. M. Cools en Mr. A. Cools, advocaten bij de balie te Luik, voor De Post;
 - . Mr. P. Coenraets, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;
- hebben de rechters-verslaggevers R. Henneuse en M. Bossuyt verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- zijn de zaken in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

Standpunt van de b.v.b.a. I.P.C. Europe, eisende partij voor de verwijzende rechter in de zaak nr. 2089

A.1. Die partij voert in de eerste plaats aan dat de artikelen 16 tot 22 van de wet van 26 december 1956 voorzien in verschillende gevallen waarin De Post aansprakelijk is en dat, niettegenstaande de afschaffing ervan bij het koninklijk besluit van 9 juni 1999, de vrijstelling van aansprakelijkheid waarin artikel 23 van dezelfde wet voorziet, van toepassing blijft op het geschil, als bepaling die van kracht was op het ogenblik van de feiten. Vervolgens voert zij een arrest van het Hof van Beroep te Bergen van 2 mei 1995 aan, waarin de draagwijdte van die vrijstelling wordt beperkt tot de taken van De Post die door haar monopolie worden gedekt, met de vaststelling evenwel dat het betrokken arrest door het Hof van Cassatie werd verbroken bij zijn arrest van 12 december 1996.

A.2. Het verschil in behandeling, op het vlak van de schadevergoeding, tussen diegenen die gebruik maken van De Post en de - vergelijkbare - klanten van privé-ondernemingen die soortgelijke diensten aanbieden – alsmede tussen De Post en de genoemde ondernemingen – is niet redelijk verantwoord. Met verwijzing, onder meer, naar het voormelde arrest van 2 mei 1995, wordt in de memorie uiteengezet dat, vermits de dienst Taxipost niet door het monopolie van De Post wordt gedekt, dat monopolie de vrijstelling van aansprakelijkheid met betrekking tot die dienst niet kan verantwoorden.

Standpunt van De Post

In de zaak nr. 2089

A.3.1. Na te hebben opgemerkt dat de verwijzende rechter de vrijstelling van De Post die is afgeleid uit de toepassing van haar algemene voorwaarden, heeft geweerd, wordt in de memorie uiteengezet dat artikel 23 van de wet van 26 december 1956 moet worden gelezen als een uitzondering op de aansprakelijkheidsregeling die bij de artikelen 16 tot 22 van dezelfde wet ten laste van De Post is georganiseerd.

In de memorie wordt bovendien opgemerkt dat de wetgever het niet nodig heeft geacht de vrijstelling van aansprakelijkheid, voorgeschreven bij artikel 23, af te schaffen ter gelegenheid van en niettegenstaande de goedkeuring van de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven; de artikelen 140 en 141 herinneren daarentegen zowel aan het maatschappelijk doel als aan de opdracht van openbare dienst van De Post, waartoe, bijvoorbeeld, behoren de minimumdienst, de speciale tarieven, de infrastructuur en de openstelling voor het publiek.

A.3.2. In verband met het in het geding zijnde tweevoudige verschil in behandeling is De Post van mening dat de specifieke aansprakelijkheidsregeling die voortvloeit uit de artikelen 16 tot 23 van de wet van 26 december 1956 – waarvan in herinnering wordt gebracht dat zij niet alleen voorziet in de in het geding zijnde vrijstelling maar ook in verschillende gevallen van aansprakelijkheid – redelijk verantwoord is, vooral wanneer men rekening houdt met « de aard van openbare dienst van De Post ». In de memorie wordt er nog aan toegevoegd dat, in tegenstelling met wat de verwijzende rechter laat verstaan, het geenszins zeker is dat contractuele clausules die met De Post vergelijkbare privé-ondernemingen vrijstellen van de aansprakelijkheid, ambtshalve zouden worden geweerd.

In de zaak nr. 2168

A.4. In die zaak voert De Post in hoofdorde aan dat de dienst van gewone postbestelling en de privé-diensten die dezelfde dienst verzekeren, niet vergelijkbaar zijn.

In het laatstvermelde geval zou de vergelijking niet mogen worden gemaakt met de gewone postbestelling door De Post, maar wel met haar « speciale diensten », waarvoor de artikelen 16 tot 22 van de wet van 26 december 1956 precies voorzien in een « objectieve aansprakelijkheid »; de in het geding zijnde postmassa zou heel verschillend zijn, evenals, bij wege van gevolgtrekking, de mogelijkheid om ze op te sporen, vermits de privé-ondernemingen elke zending die hun wordt toevertrouwd immers in een register kunnen terugvinden, en dus beter de aansprakelijkheid kunnen bepalen in geval van verlies of beschadiging.

Bovendien wordt opgemerkt dat de eisende partij voor de verwijzende rechter « diende te weten dat de afhandeling van de *gewone* post onvermijdelijk een risico inhoudt », dat De Post niet kan dragen.

A.5. In ondergeschikte orde voert De Post aan dat het verschil in behandeling pertinent is in het licht van de haar toevertrouwde opdracht van openbare dienst, die « zo doeltreffend mogelijk maar vooral zo economisch mogelijk » moet zijn, zoals wordt bevestigd in artikel 144ter van de voormelde wet van 21 maart 1991. Mocht aan De Post een gemeenrechtelijke aansprakelijkheid zijn opgelegd inzake de gewone zendingen, dan had die dienst niet kunnen worden verzekerd, gelet op de talrijke bijkomende lasten die door de voorkoming van risico's zouden zijn teweeggebracht; anderzijds, zo wordt in de memorie opgemerkt, « kan niet worden geloofd dat de privé-diensten die het vervoer van post verzekeren, de kosten van de veiligheid en de opspoorbaarheid van de zendingen in hun prijzen doorberekenen ».

Tot slot wordt in de memorie uiteengezet dat de artikelen 18 tot 19bis verschillende gevallen van objectieve aansprakelijkheid van De Post invoeren die, enerzijds, niet geldt voor de privé-ondernemingen en die, anderzijds, verantwoordt dat zij wordt gecompenseerd door de vrijstelling waarin het in het geding zijnde artikel 23 voorziet.

Standpunt van de Ministerraad

In de zaak nr. 2089

A.6. In zijn memorie herinnert de Ministerraad in de eerste plaats aan het cassatiearrest van 12 december 1996 – waarnaar in de prejudiciële vraag wordt verwezen – waaruit blijkt dat de bij artikel 23 van de wet van 26 december 1956 voorgeschreven vrijstelling van aansprakelijkheid van toepassing is op alle aan De Post toevertrouwde diensten.

A.7. Na in de memorie de evolutie te hebben geschetst en becommentarieerd die door De Post is ondergaan als gevolg van het aannemen van de wet van 21 maart 1991 – en het onderscheid dat daaruit voortaan voortvloeit tussen de activiteiten die onder haar monopolie vallen en die welke er niet onder vallen, die als « concurrerend » worden bestempeld – wordt de pertinentie van de in de prejudiciële vraag bedoelde wetsbepaling in het geding gebracht, alsmede het nut van het antwoord dat op die vraag moet worden gegeven.

Volgens de Ministerraad ligt in werkelijkheid niet artikel 23 van de wet van 26 december 1956 aan de oorsprong van de problematiek, maar wel artikel 7 van de voormelde wet van 21 maart 1991, « want het is vanwege het feit dat zij een autonoom overheidsbedrijf is geworden dat De Post wettelijk activiteiten heeft kunnen uitoefenen die rechtstreeks in concurrentie komen met de privé-sector ». Gegeven het feit dat artikel 23 niet de oorsprong van de eventuele ongrondwettigheid zou vormen, zou de prejudiciële vraag ontkennend moeten worden beantwoord.

Ten aanzien van het nut de prejudiciële vraag te beantwoorden, wordt in de memorie, door onderhavige zaak te vergelijken met die welke door het Hof is beslecht in zijn arrest nr. 77/96, aangevoerd dat, gesteld zelfs dat er een discriminatie zou zijn, het niet aan het Hof toekomt te preciseren of die discriminatie ligt in de vrijstelling van aansprakelijkheid waarover De Post beschikte ofwel in het feit dat de privé-ondernemingen diezelfde vrijstelling niet genieten; de wijziging van de wetgeving in de ene of de andere zin komt uitsluitend de wetgever toe.

A.8. Ten gronde analyseert de Ministerraad, uitgaande van de stelling dat de toetsing van de inachtneming van het gelijkheidsbeginsel dient te gebeuren in het licht van de juridische ordening die van kracht is op het ogenblik waarop de getoetste norm is aangenomen, de parlementaire voorbereiding van artikel 48 van de wet van 30 mei 1879, dat aan de oorsprong ligt van de vrijstelling van aansprakelijkheid die opnieuw is opgenomen in het in het geding zijnde artikel 23. Het door de wetgever nagestreefde doel bestond erin een eenvoudige, snelle en goedkope postdienst te waarborgen, die zou worden gehypothekeerd door de « trage en dure » voorzorgen die noodzakelijk zouden worden gemaakt door « een aansprakelijkheid zonder grenzen »; er zou een afweging van de belangen zijn gemaakt tussen het algemeen belang en het individuele belang van de benadeelde personen.

A.9. In zijn dictum besluit de Ministerraad dat er geen schending is van het gelijkheidsbeginsel door artikel 23 van de wet van 26 december 1956 om reden dat die bepaling uit zichzelf geen « stelsel van schadeloosstelling tot stand brengt waarbij een verschil wordt gemaakt tussen, enerzijds, de particulieren die een beroep doen op de dienst Taxipost van De Post en de particulieren die een beroep doen op de privé-ondernemingen die een soortgelijke dienst aanbieden en, anderzijds, tussen De Post en de voormelde privé-ondernemingen ».

A.10.1. In zijn memorie van antwoord betwist de Ministerraad, met betrekking tot de door De Post uiteengezette argumenten, zowel het belang van verschillende passages als het argument volgens hetwelk aan de privé-ondernemingen niet alle mogelijkheden zouden worden ontnomen om zich van hun kant te wapenen tegen hun aansprakelijkheid.

A.10.2. Met betrekking tot de argumenten die door de b.v.b.a. I.P.C. Europe zijn uiteengezet, betwist onder meer de Ministerraad het belang van de verwijzing naar artikel 32, 11°, van de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument.

In de zaak nr. 2168

A.11. In die zaak beklemt de Ministerraad, na een argumentatie waarin de hierboven (A.6 tot A.9) uiteengezette argumenten worden overgenomen, dat de aan de verwijzende rechter voorgelegde feiten betrekking hebben op activiteiten die onder het monopolie van De Post vallen, zodat « het bestaan van twee juridisch vergelijkbare categorieën niet in aanmerking kan worden genomen ».

- B -

De in het geding zijnde bepaling en de draagwijdte van de prejudiciële vragen

B.1. De prejudiciële vragen hebben betrekking op het vroegere artikel 23 van de wet van 26 december 1956 op de postdienst, vooraleer het werd opgeheven bij artikel 25 van het koninklijk besluit van 9 juni 1999 « tot omzetting van de verplichtingen die voortvloeien uit de van kracht zijnde richtlijn 97/67/EG van het Europees Parlement en de Raad van 15 december 1997 betreffende gemeenschappelijke regels voor de ontwikkeling van de interne markt voor postdiensten in de Gemeenschap en de verbetering van de kwaliteit van de dienst ».

Vóór die opheffing bepaalde artikel 23 :

« Buiten de hiervoren speciaal voorziene gevallen is De Post niet aansprakelijk voor opgedragen diensten.

Dit geldt mede voor hen die aan dat Bestuur hun medewerking verlenen. »

B.2. Zoals de verwijzende rechter in de zaak nr. 2089 uitdrukkelijk opmerkt – met verwijzing naar het arrest van het Hof van Cassatie van 12 december 1996 – gold die vrijstelling van aansprakelijkheid voor alle diensten die aan De Post waren toevertrouwd, onafhankelijk van de aard ervan.

Het Hof stelt evenwel vast dat die vrijstelling van aansprakelijkheid slechts ter toetsing aan het Hof wordt voorgelegd in zoverre zij van toepassing was op de diensten die zowel door De Post als door privé-ondernemingen ten laste konden worden genomen; derhalve zijn enkel de andere diensten in het geding dan die welke waren bedoeld in artikel 141, A, eerste en tweede lid, van de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven, vóór de wijziging van die bepaling bij het voormelde koninklijk besluit van 9 juni 1999.

Met betrekking tot de opdrachten die door het monopolie van De Post worden gedekt, was de in het geding zijnde vrijstelling van aansprakelijkheid niet van die aard dat zij een verschil in behandeling zou teweegbrengen tussen De Post en privé-ondernemingen – of tussen hun respectieve gebruikers -, vermits die ondernemingen dergelijke opdrachten niet ten laste konden nemen, noch derhalve hun aansprakelijkheid in dat kader eventueel in het geding konden zien komen.

Ten aanzien van de door de Ministerraad opgeworpen excepties

B.3. De Ministerraad betwist de pertinentie van de prejudiciële vragen, zowel met betrekking tot de keuze van de bepaling die ter toetsing aan het Hof wordt voorgelegd als met betrekking tot het nut van het antwoord dat het Hof daarop zal kunnen geven.

Wat de eerste exceptie betreft

B.4. Zoals in B.2 *in fine* is opgemerkt, kon de bij het vroegere artikel 23 van de wet van 26 december 1956 vastgestelde vrijstelling van aansprakelijkheid slechts een verschil in behandeling teweegbrengen in zoverre sommige postdiensten – die door die vrijstelling waren gedekt wanneer zij door De Post werden waargenomen – aan privé-ondernemingen konden worden toevertrouwd, zonder dat zij evenwel dezelfde vrijstelling genoten; die situatie is ontstaan door de inwerkingtreding van de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven, en meer bepaald artikel 141, A, derde lid, ervan, waarbij een aantal categorieën van zendingen, waaronder de snelpostzendingen, van het postmonopolie werden uitgesloten. Al heeft die bepaling van de wet van 21 maart 1991 weliswaar het ogenblik bepaald vanaf hetwelk de bij het vroegere artikel 23 vastgestelde vrijstelling van aansprakelijkheid heeft geleid tot het in het geding zijnde verschil in behandeling, toch is de oorsprong van dat verschil in het vroegere artikel 23 zelf te zoeken.

De eerste exceptie die door de Ministerraad is opgeworpen, wordt verworpen.

Wat de tweede exceptie betreft

B.5. De vraag of het voor de verwijzende rechter nuttig is dat het Hof zou vaststellen dat er ter zake een discriminatie is, zonder de norm te preciseren die daarvan de oorzaak zou zijn, dient slechts te worden onderzocht indien het Hof tot een dergelijk besluit komt.

Ten gronde

B.6. Het aan het Hof voorgelegde verschil in behandeling bestaat erin dat, wat de opdrachten betreft die niet onder het monopolie van De Post vallen, het vroegere artikel 23 van de wet van 26 december 1956 tot gevolg had dat De Post van haar aansprakelijkheid werd vrijgesteld wanneer die opdrachten door haar ten laste werden genomen, terwijl zulks niet het geval was voor de privé-ondernemingen die vergelijkbare of soortgelijke diensten op zich namen.

Dat verschil in behandeling betreft een verschil met betrekking tot de voormelde diensten tussen zowel De Post en de privé-ondernemingen als tussen hun respectieve gebruikers.

Ten aanzien van het verschil in behandeling tussen De Post en de privé-ondernemingen die vergelijkbare diensten verstrekken

B.7.1. Uit de parlementaire voorbereiding van het vroegere artikel 23 van de wet van 26 december 1956 blijkt dat die bepaling als enig doel had de vrijstelling van aansprakelijkheid, waarin artikel 48 van de wet van 30 mei 1879 reeds voorzag, uit te breiden tot de personen « die hun medewerking aan het Bestuur der posterijen verlenen » (*Parl. St.*, Kamer, 1955-1956, nr. 519/1, p. 8). De bestaansreden van dat artikel 48 was in de parlementaire voorbereiding als volgt toegelicht (*Hand.*, Kamer, 1877-1878, nr. 32, p. 61) :

« De wetgever heeft aan het Bestuur der Posterijen nooit enige aansprakelijkheid opgelegd in verband met de uitvoering van de diensten die aan de post worden toevertrouwd en de wet van 1 maart 1851 heeft hetzelfde bepaald wat de telegraaf betreft. [...] »

De niet-aansprakelijkheid van de post is ook in buitenlandse wetgevingen vastgelegd.

Die van het gemeen recht afwijkende beginselen worden verantwoord door de noodwendigheden van de postdienst. De omvang, de complexe aard, het enorme aantal van alle soorten verrichtingen, de onmogelijkheid om vergissingen en onjuistheden vanwege het talrijke en verspreide personeel te verhinderen, maken sommige onregelmatigheden onvermijdelijk.

Indien het Bestuur der Posterijen zou worden overgeleverd aan de vereisten van een onbeperkte aansprakelijkheid, dan zou de dienst trage en dure voorzorgen moeten inbouwen, de tarieven zouden moeten worden verhoogd in verhouding met de uitgaven en de kosten, en ten slotte zouden de eenvoud, de snelheid en de goedkope dienstlevering, die kenmerkend moeten zijn voor een goede organisatie van de post, moeten worden opgeofferd ten nadele van het algemeen belang. » (eigen vertaling)

Uit wat voorafgaat volgt dat de wetgever op grond van het specifieke karakter van het Bestuur der Posterijen - inzonderheid het volume van de uitgevoerde handelingen en de omvang en geografische spreiding van het personeel – het nodig had geacht te voorzien in de vrijstelling van aansprakelijkheid van De Post, vermits de dure en de voor de werking bezwarende voorzorgen die door een aansprakelijkheidsregeling noodzakelijk zouden zijn gemaakt, immers onbestaanbaar werden geacht met de snelheid en de lage kostprijs die van de postdienst worden vereist.

B.7.2. De wet van 21 maart 1991, zoals zij van kracht was vóór de afschaffing van de vrijstelling van aansprakelijkheid van De Post, heeft een onderscheid ingesteld (artikel 141), onder de aan De Post toegekende opdrachten van openbare dienst, tussen de diensten die onder haar monopolie vallen en die welke er niet onder vallen.

Zulks neemt niet weg dat diezelfde wet, in haar vroegere artikel 141, aan De Post diverse verplichtingen oplegde, die op alle opdrachten van De Post betrekking hadden, met inbegrip van die welke niet onder haar monopolie vallen. Dat artikel 142 bepaalde :

« De Post neemt de volgende verplichtingen op zich :

1° in elke gemeente of deelgemeente van het Rijk dient zich ten minste één bus te bevinden voor het deponeren van poststukken;

2° voor elk van die administratieve onderverdelingen dient er elke dag, behalve op zaterdagen, zondagen en wettelijke feestdagen, ten minste één lichting, één verzending en één bestelling van die poststukken te geschieden;

3° bij de bestelling moeten alle woningen van het Rijk worden betrokken voor zover zij voorzien zijn van een brievenbus binnen handbereik geplaatst aan de grens van de openbare weg en beantwoordend aan de reglementering uitgevaardigd door de Minister, op voorstel van het Instituut;

[...]».

Door die verplichtingen op te leggen, bevestigde het vroegere artikel 142 van de wet van 21 maart 1991 de noodzaak dat de door De Post ten laste genomen opdrachten zouden gelden voor het gehele grondgebied en een minimale frequentie zouden hebben die door de wetgever wordt opgelegd, met de daaruit voortvloeiende gevolgen, niet alleen op het vlak van de kosten maar ook op het vlak van de omvang en de geografische spreiding van haar personeel.

B.8. In het licht van de hierboven uiteengezette specifieke kenmerken, die door de wetgever zowel vóór als tijdens de aanneming van de wet van 21 maart 1991 werden erkend, en van de substantiële groei van het risico van aansprakelijkheid dat daaruit voortvloeit, lijkt het niet onverantwoord dat de wetgever het noodzakelijk heeft geacht de door De Post ten laste genomen opdrachten, met inbegrip van die welke niet onder haar monopolie vallen, aan een regeling van aansprakelijkheidsvrijstelling te onderwerpen.

Het Hof merkt trouwens op dat het niet om een absolute vrijstelling van aansprakelijkheid ging, vermits de vroegere artikelen 16 tot 19 van de wet van 26 december 1956, vóór de opheffing ervan bij het koninklijk besluit van 9 juni 1999, hadden voorzien in verschillende bijzondere gevallen van aansprakelijkheid ten laste van De Post.

B.9. Uit wat voorafgaat volgt dat de prejudiciële vragen, in zoverre zij betrekking hebben op het verschil in behandeling tussen De Post en de privé-ondernemingen die diensten op zich nemen die soortgelijk of vergelijkbaar zijn met die van De Post, ontkennend dienen te worden beantwoord.

Ten aanzien van het verschil in behandeling van de gebruikers

B.10. In zoverre de prejudiciële vraag gesteld in de zaak nr. 2089 betrekking heeft op het verschil in behandeling tussen de gebruikers – die worden geconfronteerd met de vrijstelling van aansprakelijkheid van De Post indien zij op haar diensten een beroep doen, terwijl zulks niet

het geval is indien zij een beroep doen op een privé-onderneming die een soortgelijke dienst aanbiedt -, dient zij eveneens ontkennend te worden beantwoord, om dezelfde redenen als die welke hierboven zijn uiteengezet en die dat verschil in behandeling tussen De Post en die ondernemingen verantwoorden. Het Hof merkt bovendien op dat, aangezien enkel diensten in het geding zijn die zowel door De Post als door privé-ondernemingen ten laste kunnen worden genomen, het de gebruikers vrijstaat zich te informeren over de voordelen en nadelen van de ene of de andere formule – met inbegrip van de aansprakelijkheid in geval van door hen geleden schade –, en derhalve met volle kennis van zaken die keuze te maken en de gevolgen ervan te dragen.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 23 van de wet van 26 december 1956 op de postdienst, vóór de opheffing ervan bij artikel 25 van het koninklijk besluit van 9 juni 1999, schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 28 maart 2002.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

M. Melchior